

Szlovákia politikai pártjai

Szlovákia 1993. január 1-je óta független. Államformája köztársaság.

A törvényhozás szerve a parlament, hivatalos nevén a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa. Pozsonyban ülésezik, és 150 tagja van. A parlamenti képviselőket általános, titkos szavazással négy évre választják. A kormány tagjai nem lehetnek egyben parlamenti képviselők is. A parlament egykamaras.

Jelenlegi köztársasági elnök Ivan Gašparovič.

A végrehajtó hatalom fő szerve a kormány, amelynek élén a miniszterelnök (jelenleg Robert Fico) áll. A kormánynak jelenleg 16 tagja van: a kormányfő, egy tárca nélküli miniszterelnök-helyettes és 14 szakminiszter.

Az igazságszolgáltatás élén a legfelsőbb bíróság áll, székhelye Pozsony.

Az alkotmánybíróság székhelye Kassa, tagjait a parlament választja (26 jelöltet), akik közül a köztársasági elnök választja ki a 13 alkotmánybíró és nevezi ki közülük a bíróság elnökét és alelnökét.

Szlovákia 2004. május 1-jén csatlakozott az Európai Unióhoz. És tagja a NATO-nak is, 2004. április 2-ától.

Az 1990. évi parlamenti választások

A rendszerváltó tárgyalások Csehszlovákiában is elvezettek az első szabad választásokhoz 1990-ben. A bejutási küszöb három százalék volt, és ezt a parlamentet csak két évre választották, hogy elvégezze a rendszerváltás legfontosabb feladatait.

A szlovák törvényhozásba hat párt és egy pártszövetség került be. A rendszerváltási tárgyalásokat vezető, az ellenzék fő erőit tömörítő Nyilvánosság az Erőszak Ellen (VPN) nevű párt végzett az első helyen megszerezve a szavazatok 29,35 százalékát.

Vezetője Fedor Gál volt. A második helyen a Kereszténydemokrata Mozgalom végzett 19,21százalékkal. Ez a párt sokkal radikálisabb nézeteket vallott a rendszerváltásról, valamint nagyon erős volt benne a vallásos meghatározottság. Harmadiként a Szlovák Nemzeti Párt (SNS) jutott be a parlamentbe (13,94%) és szinte azonos számú szavazattal (13,35%) a Csehszlovák Kommunista Párt (KSČ). 8,66%-ot az Együttélés és a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom (MKDH) alkotta választási szövetség szerzett. A parlamentbe bejutott még a Demokratikus Párt (DS) és a Zöld Párt (SZ) 4,40%, illetve 3,49%-ot szerezve. A DS a sajátos Csehszlovák berendezkedésnek köszönhetően már a szocialista korszakban is működött. A rendszerváltás után erősen piacpárti jelleget öltött.

A kormány három párt alkotta: a VPN, a KDH, és a DS, valamint a parlamentben támogatta az Együttélés–MKDH koalíció is. A miniszterelnök a VPN akkori legnépszerűbb politikusa, Vladimír Mečiar lett. A VPN ideológiai sokszínűsége és gyors népszerűségvesztése miatt hamar bomlani kezdett. A miniszterelnök konfliktusba került a párt vezetésével. Paradox módon Mečiar népszerűsége tovább emelkedett, míg a párté elérte a mélypontot. A kormányfő diktatórikus módszerei odavezettek, hogy 1991-ben a parlamentben megbuktatták. Az új miniszterelnök Ján Čarnogurský, a KDH elnöke lett. A VPN hamarosan több kisebb pártra szakadt, köztük a Mečiar-vezette Mozgalom a Demokratikus Szlovákiáért (HZDS) volt az egyik.

Időközben a KSČ-n belül megerősödött a fiatalok csoportja, amely belső választásokon átvette a hatalmat, és Peter Weiss vezetésével átnevezte a pártot a Demokratikus Baloldal Pártjának (SDL). A korábbi kommunista irányvonalat szocialistára változtatták.

Az 1992. évi választások

1992. június 5-én és 6-án megtartották következő választásokat, amelyen a mandátumok már négy évre szóltak. A bejutási

küszöb 5% lett, így azt csak 4 párt és egy pártszövetség lépte át. A választásokat a HZDS nyerte 37,26%-kal, 74 mandátumot szerezve a 150-ból. Második az SDL lett (14,70 %), harmadik a KDH (8,89%), negyedik az SNS (7,93) és az ötödik az Együttélés–MKDH (7,42%). A kormányt a HZDS egyedül alakította meg. A parlamentben az SNS támogatta, cserébe kapott egy tárca nélküli miniszteri posztot.

Hasonlóképpen, mint Csehországban, a szlovák kormány is erősen függetlenségpárti volt. Kormányfői szintű tárgyalások után mindkét tagköztársaság saját törvényhozása megszavazta az önállóságát, és 1993. január 1-én megalakult a két önálló állam: a Cseh Köztársaság és Szlovákia.

A következő évben kormányválság alakult ki. Mečiar konfliktusba került mind saját párttársaival, mind az SNS akkori vezetésével. Ez elvezetett mindkét párt szakadáshoz. A parlamentben kisebbségbe került a kormány, amelyet az ellenzék 1994 áprilisában megbuktatott. Az SDL feltétele az volt, hogy még az ősszel tartsanak előrehozott választásokat. Az új kormányt a korábbi HZDS-es Jozef Moravčík vezette, és az Együttélés–MKDH csak a parlamentben támogatta.

Az 1994. évi parlamenti választások

1994. szeptember 30-án és október 1-én új parlamenti választásokat tartottak. A választásokat a Demokratikus Szlovákiáért Mozgalom (HZDS) és Szlovákia Földműves Pártja által alkotott választási koalíció nyerte meg, de csak a szavazatok 34,96%-át birtokolták. A második helyen a Közös Választás elnevezésű koalíció végzett 10,41%-kal. Ezt a koalíciót négy párt: a Demokratikus Baloldal Pártja, a Szlovák Szociáldemokrata Párt, a Szlovákiai Zöldek Pártja és a Szlovák Köztársaság Földműveseinek Mozgalma alkotta. A harmadik helyen a szavazatok 10,08%-ával a Magyar Koalíció végzett. A Magyar Koalíciót három párt alkotta: az Együttélés, a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom

és a Magyar Polgári Párt. A negyedik helyet a Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH) szerezte meg 10,08 %-al. Az ötödik helyen a HZDS-ből kivált politikusok által alapított Demokratikus Unió (DÚ) végzett, megszerezve a szavazatok 8,57 %-át. A parlamentbe bejutott még a Szlovákia Munkásszövetsége (ZRS) és a Szlovák Nemzeti Párt (SNS) 7,34, illetve 5,4%-ot szerezve. A kormányt a HZDS, a ZRS és az SNS alakították. A koalícióban kezdetektől fogva a Mečiar-vezette pártnak volt döntő szava.

Az 1998. évi választások

Ezen a választáson is a HZDS kapta a legtöbb szavazatot, 27%-ot ért el. Második a Szlovák Demokratikus Koalíció (SDK) lett 26,33%-al, harmadik a Demokratikus Baloldal Pártja, 14,66%-kal. A Magyar Koalíció Pártja 9,12%-kal a negyedik helyen végzett. Ezen kívül még a Szlovák Nemzeti Párt (9,07%) és a Polgári Egyetértés Pártja (8,01%) jutott be a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába. Kormányt ezúttal nem a győztes párt alakított, hanem a második helyen végzett Szlovák Demokratikus Koalíció a Demokratikus Baloldal Pártjával, a Magyar Koalíció Pártjával és a Polgári Egyetértés Pártjával közösen.

Az SDK eredetileg egy választási szövetségként indult, de az új választójogi törvény miatt kénytelen volt párttá alakulni. A szövetséget 5 párt hozta létre: a KDH, DÚ, DS, SDSS és az SZ. Elnöke a KDH-s Mikuláš Dzurinda lett. A párt bizonytalan jogi státusza miatt a választások után szakadásnak indult. 2000-ben a Dzurinda köré csoportosuló politikusok megalapították a Szlovák Demokratikus és Keresztény Uniót (SDKÚ), melybe később a DÚ és a DS is beolvad.

Közben az SDL-ben is konfliktusok alakultak ki. A párt legnépszerűbb politikusa, Robert Fico nem kapott sem miniszteri, sem egyéb állami funkciót, és 1999-ben kilépett a pártból megalapítva Smer – Harmadik Út pártot.

Irány–Szociáldemokrácia / SMER– sociálna demokracia

A 2002. évi választások

2002-ben az újabb választásokon 7 párt osztozott a parlamenti mandátumokon. A legtöbb szavazatot most is a Demokratikus Szlovákiáért Mozgalom kapta, de jóval kisebb arányban, mint négy évvel ezelőtt. 19,5%-ot kapott. 15,09%-kal a második legtöbb szavazatot az SDKÚ kapta. Irány–Harmadik Út, vagyis a SMER a szavazatok 13,46%-át kapta. A Magyar Koalíció 11,16%-kal negyedik lett. 8,25%-ot kapott a Kereszténydemokrata Mozgalom, 8,01%-ot a liberális irányvonalú Új Polgár Szövetség (ANO), 6,32%-ot pedig a Szlovákia Kommunista Pártja. Így megint a győztes párt az ellenzék lett, mivel kormányt az SDKU, az MKP, a KDH és az ANO alakíthatott. Ez volt az első kormány, mely ideológiailag közel álló pártokból jött létre, így sikerült az ország számára szükséges reformokat bevezetni.

2006 tavaszán kormányválság alakult ki a KDH kilépése miatt. A már korábban is kisebbségben lévő kormány már nem volt képes ellátni feladatait, így a parlament határozata alapján a választásokat három hónappal előre hozták.

A 2006-os választások végeredménye a következő volt:

1. SMER 29,14%, 50 mandátum,
2. SDKU 18,35%, 31 mandátum
3. SNS 11,73%, 20 mandátum
4. MKP 11,68%, 20 mandátum
5. HZDS 8,79%, 15 mandátum
6. KDH 8,31%, 14 mandátum

Kormánypárt lett a SMER, SNS, és HZDS.

A 2006. évi választásokon a parlamentbe bejutott pártok (támogatottsági sor- rendben):

Alapítva: 1999. október. 29.

Eszmeiség: szociáldemokrata

Politikai elhelyezkedés: balközép

Parlamenti jelenlét: 2002-től

EP-frakció: Európai Szocialisták Pártja (PES) [2006-ban felfüggesztették a tagságát, mert szövetségre lépett olyan párttal, amely faji, vagy etnikai gyűlöletet szított. Ezt 2007-ben visszavonták, de a Smer még mindig nem teljes jogú tagja a PES-nek.]

Hivatalos színe: vörös

Weboldal: <http://www.strana-smer.sk/>

A SMER a Demokratikus Baloldal Pártja szakadásából jött létre 1999-ben. 2005. január 1-jén egyesült három kis szociáldemokrata párttal, így a 2006-os választásokra lényegében az egyetlen számottevő baloldali párttá vált. A három beolvadt párt: Demokratikus Baloldal Pártja, Szociáldemokrata Alternatíva, Szlovákia Szociáldemokrata Pártja. Jelenleg 50 mandátummal rendelkezik, és 2 koalíciós partnerével (SNS, HZDS) kormányt alakíthatott, és nevezte ki a miniszterelnököt Robert Ficót, aki a pártelnök is egyben.

A 2009-es Európai Parlamenti választásokon 5 mandátumot szerzett, kettővel növelve képviselőinek számát. A választásokon a legtöbb szavazatot szerezve, és a legnépszerűbb szlovákiai párt maradt.

**Szlovák Kereszténydemokrata Unió –
Demokrata Párt / Slovenská demokra-
tická a kresťanská únia – Demokratická
strana, SDKÚ-DS**

Alapítva: 2000-ben
Eszmeiség: kereszténydemokrácia, liberális konzervatizmus
Politikai elhelyezkedés: jobbközép
Parlamentari jelenlét: 2002-től
EP-frakció: Európai Néppárt (EPP)
Hivatalos színe: kék
Weboldal: <http://www.sdkuonline.sk/>

A párt neve korábban egyszerűen Szlovák Kereszténydemokrata Unió volt. 2006. január 17-én egyesült a Demokrata Párttal. 1998 és 2006 között Szlovákia vezető pártja. Elnöke, Mikuláš Dzurinda pedig Szlovákia miniszterelnöke volt. Az utóbbi évek szlovák reformfolyamatainak elindítója. Az előrehozott 2006-os parlamenti választásokon a második helyre és egyúttal ellenzékbe is szorult.

A párt koalíciós partnereivel előkészítette Szlovákia Európai Unió és NATO tagságát. A mielőbbi eurozónához való csatlakozás mellett volt.

2002-től megfigyelő, 2003-tól tagjai az Európai Néppártnak. Az Európai Parlamenti választásokon 2 képviselőt küldhettek az uniós testületbe, eggyel kevesebbet mint 2004-ben.

**Szlovák Nemzeti Párt / Slovenská
národná strana, SNS**

Alapítva: 1990. március. 7. (a Szlovák Nemzeti Párt [1871-1938] utódjának tekintti magát)
Eszmeiség: nacionalizmus
Politikai elhelyezkedés: radikális jobboldal
Parlamentari jelenlét: 1990-től
EP-frakció: Szabadság és Demokrácia Európája
Hivatalos színe: kék, fehér, piros
Weboldal: <http://www.sns.sk/>

A radikális nemzeti jobboldali párt 1990-ben alakult újjá, az 1871 és 1938 közt létezett Szlovák Nemzeti Párt ideológiai örököseként, és kezdettől Szlovákia Csehországtól való függetlensége mellett szállt síkra. Vezetője 1994-től rövidebb megszakítással Jan Slota. 1990 és 1994 között támogatottsága csökkent, de a 1994-es választásokon elért 5,4% elég volt ahhoz, hogy koalícióra lépjen a Vladimír Mečiar vezette HZDS-el, és kormánypárt legyen. Jelentősen hozzájárult a kormány magyarellenes arculatának kialakulásához. 1998-as választások után ellenzékbe szorult, de ez csak erősítette a magyarellenességét. 2000-ben kettészakadt a párt, de - miután a 2002-es választásokon a két párt egymást ütötte ki - 2003-ban újra egyesült. 2006-ra nyílt magyarellenességből burkolt magyarellenesség lett, és a párt bekerült a parlamentbe, sőt a kormánykoalícióba is.

A párt ellenezte Szlovákia euroatlanti csatlakozását, mivel úgy gondolta, hogy nem kellene lemondani a frissen megszerzett függetlenségről.

A 2009-es Európai Parlamenti választásokon egy mandátumot szerzett. A párt 2008-ban csatlakozott az euroszeptikus Szabadság és Demokrácia Európája párthoz, képviselője is ennek a frakciónak a tagja.

Magyar Koalíció Pártja, MKP / Strana maďarskej koalície, SMK

Alapítva: 1998. május. 22.

Eszmeiség: kereszténydemokrácia, regionalizmus, centrizmus, kisebbségvédelem
Politikai elhelyezkedés: centrista, jobbközép

Parlamenti jelenlét: 1998-tól

EP-frakció: Európai Néppárt (EPP)

Hivatalos színe: piros, fehér, zöld

Weboldal: <http://www.mkp.sk/>

Az 1994-es parlamenti választásokon koalíciót alkotó három szlovákiai magyar párt: a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom, az Együttélés Politikai Mozgalom és a Magyar Polgári Párt 1998. június 21-én egy pártba tömörült, és létrejött a Magyar Koalíció Pártja. A pártalakulást követő első két szlovákiai parlamenti választásokon (1998 és 2002) az MKP a kormánykoalíció részesévé vált. 2006-tól ellenzéki parlamenti erő. Jelenlegi elnöke Csáky Pál (2007-óta).

Az MKP 2000 óta tagja az Európai Néppártnak. Abszolút EU és NATO csatlakozás párti a kezdetektől.

A 2007-es pártelnök-választást követően számos személyi és érdekkonfliktus bontakozott ki a párton belül. Emellett elkezdett erősen csökkenni a támogatottsága is. 2009-ben a konfliktusok eredményeképpen

a pártból számos politikus kilépett és a korábbi elnök, Bugár Béla, illetve Simon Zsolt vezetésével új pártot alapított Híd – Most néven.

A 2009-es Európai Parlamenti választások napján a párt még egységes volt, így megtartotta a 2004-es eredményét, és két képviselőt delegált a parlamentbe.

Néppárt – Demokratikus Szlovákiáért Mozgalom / Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko, HZDS

Alapítva: 1991

Eszmeiség: nacionalista

Politikai elhelyezkedés: jobboldal

Parlamenti jelenlét: 1992-től

EP-frakció: nincs

Hivatalos színe: kék, fehér, piros

Weboldal: <http://www.hzds.sk/>

A párt 1991-ben alakult HZDS néven, 2000-től ĽS–HZDS a hivatalos megnevezése. Egyik alapítója és eddigi egyetlen elnöke Vladimír Mečiar. A HZDS először az 1992-es parlamenti választásokon mértette meg magát, akkor megnyerte a választásokat, és az akkori Csehszlovákia szlovák tagköztársaságában kormányt is alakított a Szlovák Nemzeti Párttal. Ezt követően belső ellentétek következtében több képviselő és miniszter is távozott, és kormánykoalíció elvesztette többségét a parlamentben. A Mečiar-kormányt így Jozef Moravčík koalíciós kormánya váltotta fel, mely 1994 őszére előrehozott választásokat ígért. Az 1994-es választásokat ismét megnyerte, és ezúttal az SNS-sel és a Szlovákiai Munkáspárttal alakított kormányt. Az 1998-as választásokon is első helyen végzett ugyan, de csak 27%-ot ka-

pott és nem tudott megegyezésre jutni a többi párttal, így ellenzékbe szorult. 2002-ben is megnyerte a választásokat, ám kormányt szintén nem tudott alakítani. A 2006-os választásokkor ugyan csak az 5. helyen végzett, de a koalíciós tárgyalások eredményesek voltak, és így a SMER-el és az SNS-el kormánypárt lett.

Korábbi külpolitikájához képest 1999-ben irányváltást hirdetett, és támogatta az ország euroatlanti csatlakozását.

Az 1994 és 1998 közötti kormányzati tapasztalatok miatt egyik európai párt sem vette fel sorai közé, bár több helyen is próbálkozott (EPP-ED, Nemzetek Európája, ALDE)

A 2009-es Európai Parlamenti választásokon folytatódott a népszerűség-vesztése, két mandátumot veszítve egy képviselői helyet szerzett.

Kereszténydemokrata Mozgalom / Kresťanskodemokratické hnutie, KDH

Alapítva: 1990

Eszmeiség: kereszténydemokrácia

Politikai elhelyezkedés: jobbközép

Parlamenti jelenlét: 1990-től

EP-frakció: Európai Néppárt (EPP)

Hivatalos színe: kék, fehér, piros

Weboldal: <http://www.kdh.sk/>

A KDH 1990-ben alakult, az 1990-es években Ján Čarnogurský vezette, majd Pavol Hrušovský vette át az elnöki posztot, akit 2009-ben a EU-biztosi posztól elköszönő Ján Figel' váltotta. A párt tagja volt az 1998–2006-os kormánykoalícióknak, de még a 2006-os választások előtt kilépett, elidézve ezzel az előrehozott választásokat. A 2006-os választásokon győztes SMER nem zárkózott el egy esetleges koalíciótól,

ez mégsem valósult meg, így most az ellenzékhez tartozik. A 2006-os koalíciós tárgyalások során számos ellentét alakult ki a párt meghatározó politikusai között. Az elnökség egyik csoportja 2008-ban kilépett és megalapította a Szlovákia Konzervatív Demokratái (KDS) pártot.

A párt kezdettől fogva EU- csatlakozás-párti. 1996-tól megfigyelője, 2002-től teljes jogú tagja az Európai Néppártnak. Részes volt a csatlakozást előkészítő kormánypárti koalíciónak. Az euró mielőbbi bevezetése mellett foglalt állást.

Az Európai Parlament 2009. évi választásán 2 képviselői helyett szerzett.

(Puzder Filip)

Források:

- www.valasztas.sk
- www.europarl.europa.eu
- a pártok honlapjai
- A Szlovák Nemzeti Tanács hivatalos honlapja: www.nrsr.sk
- Az Európai Néppárt hivatalos honlapja: www.epp-ed.eu
- Az Európai Szocialisták Pártjának hivatalos honlapja: www.socialistgroup.eu
- Krejčí, Oskar (2006): Új könyv a választásokról. Professional Publishing, Prága